

I samarbejde med
Aarhus Universitetsforlag
**Fra fravær til
fællesskab**

#uddannelsesdebatten

Gro Emmertsen Lund

Selvstændig konsulent, forsker,
oplægsholder og rådgiver

Ph.d. fra Twente University i Holland
Master i evaluering fra SDU

Forfatter til artikler, bøger og
debatindlæg

Taos Associate og Faculty Advisor på
diplomuddannelsen v. The Taos
Institute

En del af NOISE: Network of
independent Scholars in Education

Master i Evaluering fra Syddansk
Universitet

Læreruddannet med erfaring fra
normal- og specialområdet

Advisoryboardmedlem i
www.ungudenmobning.dk

UDDANNELSESDEBATTEN 2022
FREDAG D. 30. SEPT. KL. 10 – 11
FESTSALEN

FRA FRAVÆR TIL FÆLLESSKAB

– *HVAD KAN SKOLEN GØRE?*

To ubekendte?

? → Skolefravær

Skolefravær → ?

Begrebsmangfoldighed

Fravær = udeblivelse fra skole

Sygdom, pjæk, udeblivelse, forældretilbageholdelse, skolevægning, skoleeksklusion, skoleprotest, skolevrede, skolemodstand, skolefravalg, skoleangst, skolefobi, m.fl.

- **"Skolevægning** er barnets forsvar mod oplevet ubehag eller urimelighed" (Fleischer, 2018, s. 18)
Barnet KAN IKKE flytte sin krop over på skolen
- **Skoleeksklusion:** når forhold i skolen skaber eksklusion af barnet (stigmatisering/marginalisering/eksklusion)

Hvad ved vi om årsager til fravær?

Der er sjældent en enkelt årsag til, at et barn reagerer med skolefravær.

De tre arenaer som mulige – ofte i en kompleks kombination:

- I barnet
- I hjemmet
- I skolen

Fleischer: Hvorfor har barnet det ikke godt med at være i skolen? (2018, s.41)

Hvad skal der til for, at barnet får lysten til at komme i skole tilbage?

Årsager til fravær i skolen

Tre forhold: (Relationer, relationer, relationer)

- **Forholdet til kammeraterne** er afgørende for barnets trivsel. Drillerier og udelukkelse er klare grunde til skolefravær
- **Forholdet til de voksne:** Skæld ud, lav samarbejdskapacitet blandt de voksne, præferencer for bestemte elever, uhensigtsmæssig klasseledelse og kommunikationsform, mindset og pædagogisk linje
- **Forholdet til det faglige:** for lavt niveau, for højt niveau, didaktiske problemer: for kedeligt/dekoblet elevernes liv.../ (mangel på differentieret, engagerende undervisning, fællesskabende didaktikker)

Klasse/skolekultur, mobning, hård tone, konflikter, kaos, m.m.

Hvordan vi tænker og taler, når børn ikke kommer i skole:

	Patogene	Salutogene
Individ-fokus	"Der er noget galt med barnet – og måske i familien" (Barnet (familien) skal tilrettes/udredes/have særlig støtte/løse problemet)	"Der er ikke noget galt med barnet" (Barnets handlinger ses som kloge responser på de betingelser, barnet tilbydes).
Fokus på samspil	"Der er noget galt (?), som bliver synligt i samspillet med skolen. Hvordan kan vi tilrette på både barnet, familien og skolen?" (vægten kan lægges forskellige steder)	a) "Der er noget i samspillet mellem skolen og barnet, der skal fungere bedre" (ikke fungerer)" b) "Der er noget i skolen/klassen, som ikke fungerer – det viser barnet os"

Kilde: Lund, G. E. (2020): Fravær kalder på relations- og kulturudvikling i skolen. Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift.
<https://kiibee.dk/paedagogisk-psykologisk-tidsskrift/paedagogisk-psykologisk-tidsskrift-2020/ppt-nr-1-2020-skolefravaer-kalder-paa-relationsudvikling-og-kulturudvikling-i-skolen-af-gro-emmertsen-lund/>

Det er vigtigt at vide, at ...

Børn og unge *med bekymrende skolefravær* er en heterogen gruppe; både sociodemografisk og i forhold til deres opvækstvilkår og i forhold til de bagvedliggende udløsende årsager til skolefraværet (Børns Vilkår, 2020, s.12).

Dette viser et komplekst billede, hvor det ikke blot er en bestemt kategori af børn, der kan udvikle fravær, men noget, der kan ramme alle børn.

Det er også vigtigt at vide, at ...

Langvarigt problematisk fravær (*skolevægring*) forekommer uafhængigt af alder, køn, evner og kompetencer. (Havik, 2019, s. 25; Knudsen & Møller, 2017, s. 4)

Skolevægring ofte ses i forbindelse med overgange, og er mest udbredt i starten af børnehaveklassen, fra de små klasser til mellemtrinnene, samt overgangen til ungdomsuddannelse. Men overgange er også fx skoleskift, tilbage i skole efter sygdom og efter ferier. (Havik, 2019, s. 60)

Intet klart mønster..

- Børn og unge med skolefravær og skolevægring – og årsagerne hertil – er vidt forskellige
- De har forskellig fraværs mængde og fraværs mønster
- De reagerer forskelligt – både i skolen, på vej væk fra skolen og hvis (når), der arbejdes med at knytte dem til skolen igen.

(Fleischer, 2018, Havik et al. 2014; 2015, Børns Vilkår, 2020)

Gro Emmertsen L

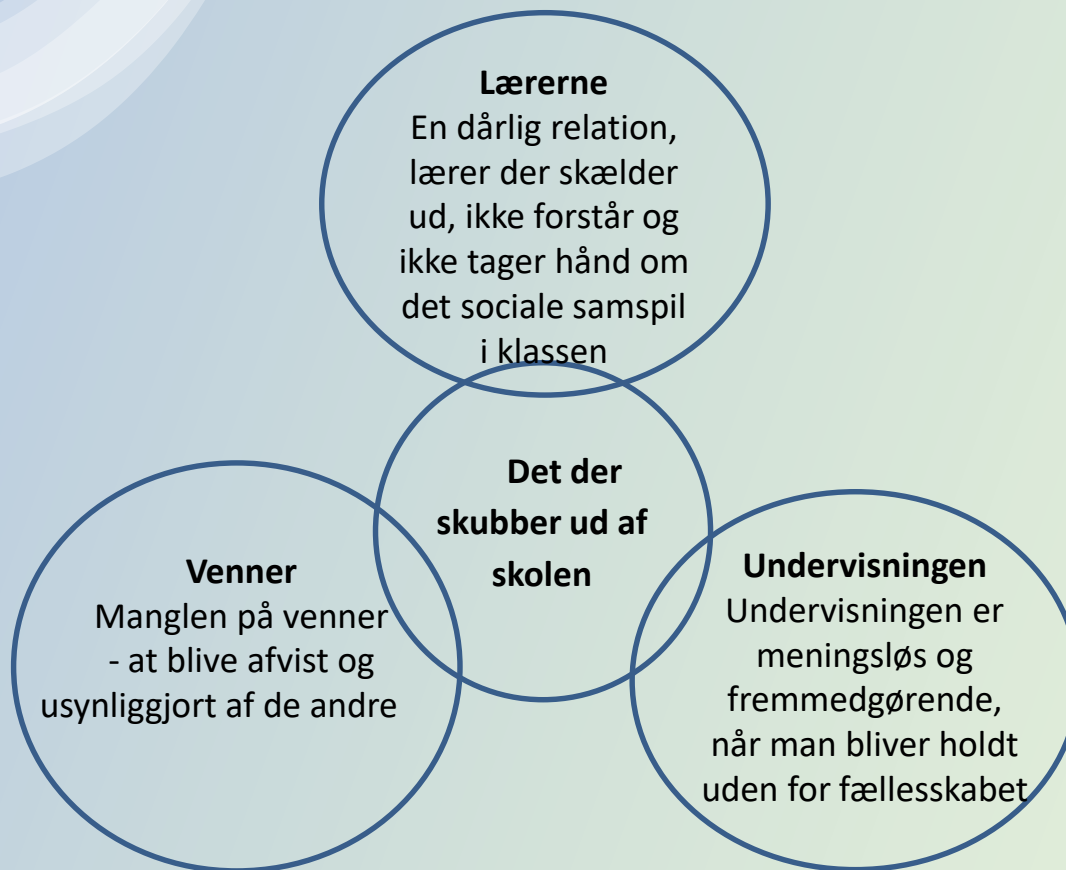
Fra fravær til fællesskab

Hvad kan skolen gøre

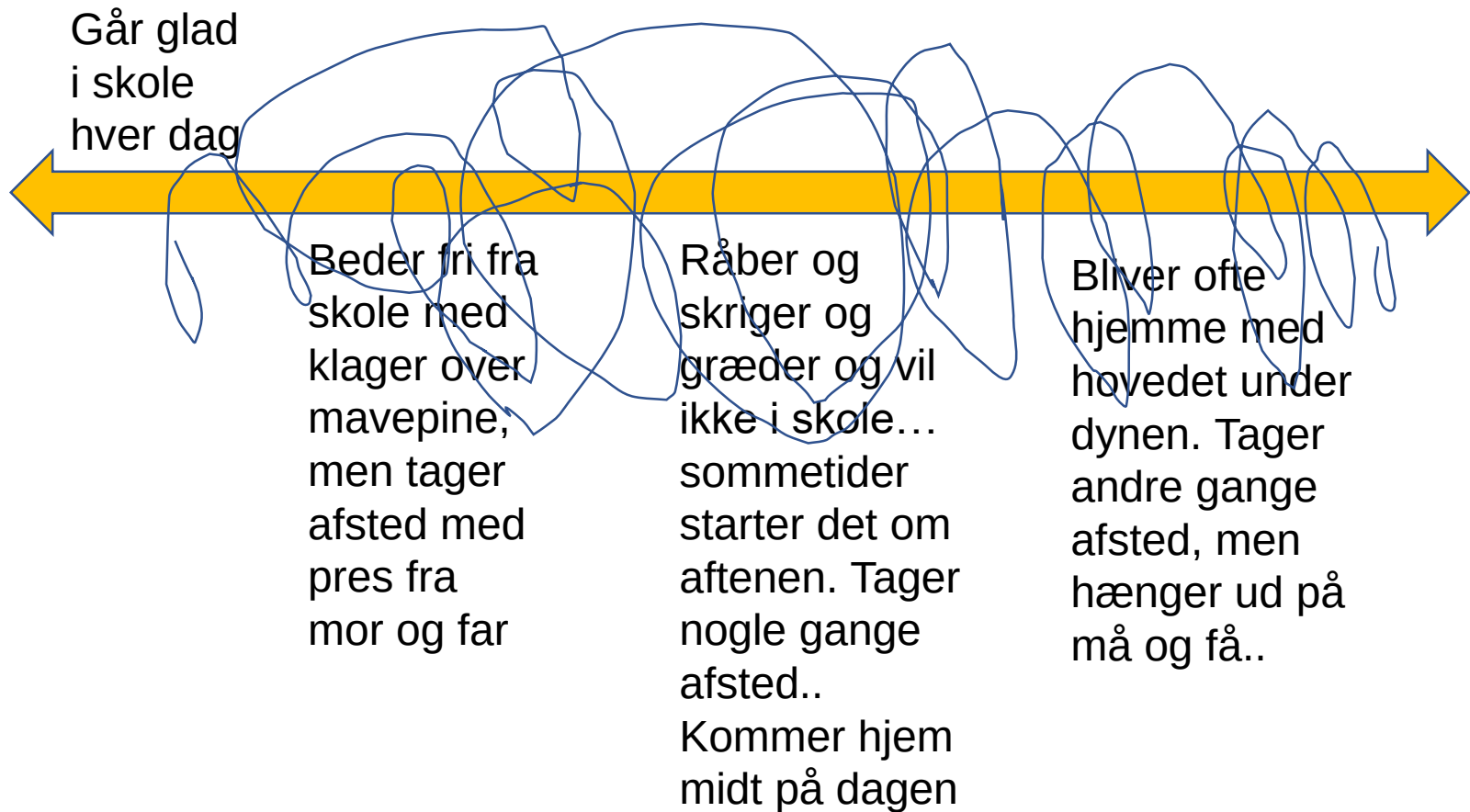
Alexander, Lea og Sofie har
erfaringer med langvarigt og
ufrivilligt fravær..

Hvad peger de på?

Det, der skubber Alexander, Lea og Sofie ud af skolen

Fra skoletilvalg til skolefravalg

TILHØRSKULTUR?

(tilhørsforhold og positive selvbilleder)

- (Hvor) Er der plads til mig?
- (Hvor) Er der plads til at *være* mig?
- Hvor er mit fællesskab?
- Hvem kan lide mig?
- Hvem betyder jeg noget for?
- Hvem betyder noget for mig?
- Hvor meningsfuld er undervisningen for mig?
- Hvor meningsfuld er jeg for undervisningen?

DET, DER KAN TRÆKKER ELEVERNE OVER I SKOLEN IGEN

Det vil sige, lærere med overskud og med kommunikations- og relationskompetencer

Lærere, der er søde og hjælpsomme og som ser én og kan lide én

Det vil sige, det gode skolefællesskab og det gode klassefællesskab

Det, der kan trække eleven over i skolen igen

Venner og gode klassekammerater, der hilser og som man betyder noget for

Undervisning, der er sjov og engagerende, tilpasset ens niveau

Det vil sige, relationsarbejde, god stemning, udvidet normalites-begreb

Det vil også sige, at man får hjælp til det, der er svært (dysleksi, ADHD, autisme, høj begavelse, osv.)

Handlemuligheder for skolen?

Traditionelt retter indsatser sig mod det skolefraværende barn/familien.. (dvs. samtaler med barnet og forældrene, psykolog, psykiatri, m.m., særligt tilrettelagt skema, m.m.)

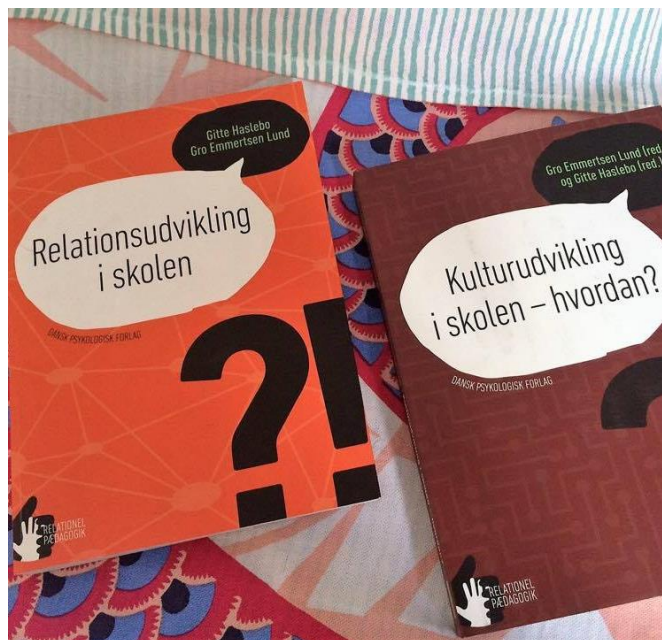
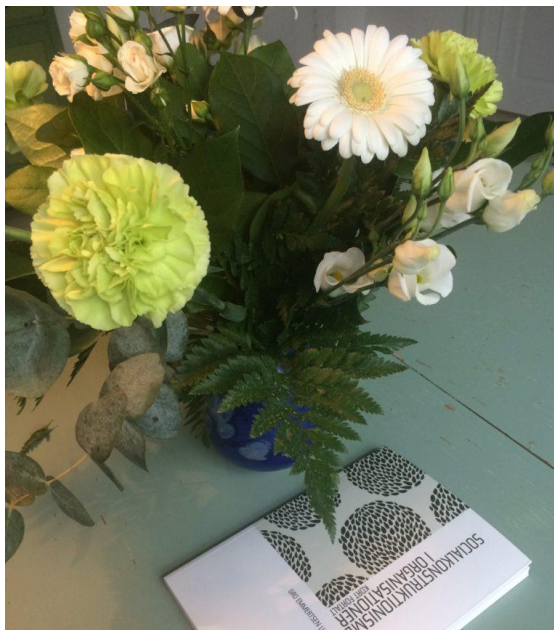
Relationelle indsatser på skolen?

Indsatser til styrkelse af klassekulturen?

Fællesskabende didaktikker?

TAK for ordet

Læs om bogen her:
<https://unipress.dk/udgivelser/f/fra-fravær-til-fællesskab/>

Læs mere her:
www.groemmertsenlund.dk

